

GAZETA GDAŃSKA

Polski organ przemysłowy, handlowy i finansowy w Gdańsku.

Numer pojedynczy 30 mk. niem.

Filja w Tczewie: ul. Dworcowa 29/30.

Numer pojedynczy 80 mk. polskich.

Dla Gdańska:

PRZEDPŁATA miesięczna 500 mk. niemieckich w Gdańsku i w Niemczech z odnośnikiem do domu. Pod opaską 750 marek niemieckich. W innych krajach 1000 marek niemieckich. **OGŁOSZENIA** w dziale inseratowym za nonparelony wiersz 1-lamowy lub jego miejsce 60,00 mk. niemieckich. Reklamy za tekstem za nonparelony wiersz 1-lam. lub jego miejsce 200 mk. niemieckich. Reklamy na pierwszej stronie za nonparelony wiersz 1-lamowy lub jego miejsce 350 mk. niemieckich. Miejscowe ogłoszenia podług taryfy.

Telefon Redakcji i Administracji 1781 i 737.

Redakcja i Administracja: Gdańsk, Stadtgebiet 12.

Filja Administracji (przyjmowanie ogłoszeń i przedpłaty) księgarnia „Ruch“ Kassubischer Markt 21.

Konta czekowe:

P. K. O. Warszawa 170 028
Gdańsk 1307

Konto bankowe w banku
Kwilecki Potocki & Cie., Gdańsk
Hundegasse nr. 85

Dla Polski:

PRZEDPŁATA miesięczna z odnośnikiem przez listowego 1700 mk. pol. Pod opaską 2500 mk. pol. Ogłoszenia i abonamenty przysyłają: Administracja w Gdańsku, Stadtgebiet 12; księgarnia kol. „Ruch“ w Gdańsku, Kassubischer Markt 21; w Poznaniu, w Krakowie i w Lwowie biuro ogłoszeń „Anons“ w Warszawie, ulica Wspólna; filja „Gazety Gdańskiej“ w Tczewie i wszystkie biura ogłoszeń w Polsce. **OGŁOSZENIA** za non. wiersz 1-lam. lub jego miejsce 130 mkp. Rekl. za tekstem non. wiersz 1-lam. 500.— mkp., Rekl. na 1-ej stronie za non. wiersz 1-lam. 700.— mkp. przysył. tylko na dwie strony.

Skrytka pocztowa w Gdańsku nr. 188.

Zaostrzenie konfliktu węgiersko-rumuńskiego. Rumunia, Węgry i Włochy mobilizują.

Wiedeń. (Tel. wł. Gaz. Gd.) Konflikt rumuńsko-węgierski przyjmuje zupełnie niespodziewanie nadzwyczaj ostre formy. Węgry licząc na poparcie Włoch, zachowują nadal wobec Rumunii wyzywającą postawę i napadają w dalszym ciągu rumuńskie strażnice pograniczne. Rumunia wystąpiła wobec Węgier z groźbą, którą poparła natychmiastowym z mobilizowaniem niedawno rozpuszczonych roczników. Przeszło 200.000 żołnierzy rumuńskich stoi w pogotowiu do wymarszu. W odpowiedzi na mobilizację rumuńską — zaczęły przeprowadzać zupełnie tajną mobilizację i Włochy, które przy sposobności chciałyby rozprawić się z Jugosławią. Z Sofji donoszą, że w Bułgarii panuje z powodu tych mobilizacyjnych zarządzeń wialkie zaniepokojenie. Rząd bułgarski pragnie jednak zachować w nowym tym, świecie zagrażającym konfliktom, ścisłą neutralność.

Niemcy szerzą alarmujące wieści o Polsce.

Berlin. Wiadomości rozpowszechnione w całym Niemczech o olbrzymich zarządzeniach mobilizacyjnych są według orzeczeń przyjezdnych tu Rosjan częściowo przesadzone a częściowo zupełnie zmyślane. Powszechnie odnoszą tu i w

kołach przedstawicieli obcych mocarstw wrażenie, że wiadomości o mobilizacji w Rosji i o ściąganiu rosyjskich wojsk na pograniczu polskim było specjalnie lansowane przez Niemców w celu wywołania zamieszania i niepokoju w Polsce.

Ucieczka dyrektorów przemysłu niemieckiego.

Berlin. (Tel. wł. Gaz. Gd.) Wobec rozpowszechnionych w okupowanych częściach wersji, że główni dyrektorzy przemysłu niemieckiego w zagłębiu Ruhry mają być aresztowani, rozpoczęła się ma-

sowa ucieczka i dyrektorów samych i ich rodzin. Znany przemysłowiec Thyssen, Krupp i Wüsterhöfer przybyli z rodzinami swymi do Berlina.

Wojska francuskie idą na Monastyr i Paderborn.

Berlin. (Tel. wł. Gaz. Gd.) Według otrzymanych w ostatniej chwili wiadomości postanowiły francuskie władze okupacyjne posunąć się w dalszym ciągu na

zachód i zamierzają zająć w najbliższych dniach Monastyr, Sennelager, Paderborn i Bielefeld.

Akcja Litwinów popierana za pruskie pieniądze.

Kłajpeda. (Tel. wł. Gaz. Gd.) „Chicago Tribune“ donosiła niedawno temu z Rygi, że akcję Litwinów na terytorium kłajpedzkim popiera finansowo amerykański przemysłowiec Stiklorus, który posiada w Ameryce wielki majątek.

Tutejszy „Memeler Dampfboot“ dowodzi, że Stiklorus nie był nigdy przemysłowcem amerykańskim, że jest Prusakiem czystej krwi i pełnił podczas wojny funkcję płatniczego w pruskiej armii. Obecnie bawi on istotnie w Ameryce.

Premier Sikorski uspokaja opinię publiczną.

Do afery Kłajpedzkiej Polska mieszać się nie będzie.

Warszawa, 17 I. (AW.) Premier Sikorski udzielił przedstawicielom prasy polskiej następujących informacji. Przeciwnie Polsce prowadzona jest bardzo złośliwa propaganda. Składa się na to cały szereg czynników. Przedewszystkiem prasa niemiecka, a następnie ostatnia mowa Bucharina na posiedzeniu sowietów moskiewskich zajmują w tej propagandzie wprost prowokujące stanowisko. Polska jest oskarżona o spisek i zajęcie Kłajpedy. Propaganda ta znajduje posłuch i wytworza naokoło Polski atmosferę wojenną. Nastroj niepokoju wyzyskują niesumienni paskarze, wywołując drożyznę i szaloną spekulację giełdową. Społeczeństwo powinno tym nastrojom jak najbardziej stanowczo przeciwstawić się. Wszelkie pogłoski o udziale Polaków w napadzie na Kłajpedę są bezsensowne. Polska szanuje traktat wersalski i nie pójdzie nigdy na jego złamanie, jak wogóle na złamanie jakiegokolwiek traktatu międzynarodowego. Polska miała i ma w Kłajpedzie realne interesy, które obecnie narazone są na szwank. Rząd polski zało-

żył energiczny protest w radzie ambasadorów i uzależnił swe dalsze postępowanie od postanowień rady. W Polsce nie ma żadnych tendencji wojennych i nie może być mowy o jakichkolwiek przygotowaniach wojennych. Wyjazdy na wschód szefa sztabu i ministra spraw wojskowych, jak również rejestracja lekarzy wojskowych są objawem normalnej działalności ministerstwa spraw wojskowych i nie mają nic wspólnego z jakąkolwiek akcją przygotowawczą wojenną. Następnie premier ostrzegł społeczeństwo, by nie szło na lep pogłosek i nie dawało wiary żadnym posłuchom tendencyjnym i nieuzasadnionym. Powołanie roczników na wyszkolenie również nie ma nic wspólnego z akcją wojenną, jest tylko normalną funkcją ministerstwa spraw wojskowych. Wiadomo, że stan rezerw w Polsce jest nieuporządkowany. Byli rezerwiści i austriacy, niemieccy i rosyjscy muszą przejść musztwę polską. Konieczną jest też rzecz przeprowadzenia ich ewidencji.

Narada z Brockdorff-Rantzauem i Rauscherem.

Berlin. (Tel. wł. Gaz. Gd.) W tutejszych kołach politycznych komentują bardzo żywo ostatnie konferencje, jakie kanclerz Rzeszy niemieckiej odbywał kilkakrotnie od niedzieli z bawiącym tu komisarzem dla spraw zagranicznych Krassinem z ambasadorem niemieckim w Moskwie hr. Brockdorff-Rantzauem, jak rów-

nież z ambasadorem niemieckim w Warszawie Ulrichem Rauscherem. Powszechnie przypuszczają, że omawiano bardzo ważne sprawy i zastanawiano się nad stanowiskiem, jakie należy zająć w chwili obecnej wspólnie z Rosją wobec Polski i wobec Francji.

To, co prasa niemiecka przemilczała.

Królewiec. (Tel. wł. Gaz. Gd.) Cała prasa niemiecka tutejsza i berlińska cytuje częściowo telegramy własne „Gazety Gdańskiej“ i miłuje zaprzeczyc dowiedzionemu już dziś faktowi uczestniczenia w akcji napastniczej oficerów niemieckich. To co donosiliśmy o współakcji Niemców z Litwinami znajduje obecnie potwierdzenie w komunikacji,

wydanym przez Wysokiego Komisarza Petisne, który podaje do publicznej wiadomości, iż na zdobytym na Litwinach samochodzie znaleziono broń niemiecką i wojskowy karabin maszynowy niemieckiego modelu.

O fakcie tym, jak również w komunikacji Wysokiego Komisarza, prasa niemiecka przemilczała.

Stanowisko Polaków na okupowanych terenach.

Berlin, 17 I. (AW.) Południowy dziennik „B. Z. am Mittag“ zajmuje się w depeszy z Dortmund stanowiskiem górników Polaków na terenach okupowanych. Według tej wiadomości położenie i dalszy rozwój stosunków zagłębia Ruhry będzie zależał w wielkiej mierze od stanowiska, jakie zajmą górnicy Pola-

cy, którzy stanowią znaczną część robotników w liczbie przeszło 150 tysięcy. Polacy muszą się połączyć albo ze związkami niemieckimi, albo z akcją francuską, o której losach mogą zdecydować. Przy solidaryzowaniu się z akcją francuską polscy górnicy mogą wprowadzić właścicieli kopalń w wielkie trudności.

Spadek marki polskiej zjawiskiem przejściowym.

Warszawa, 17 I. (AW.) Wczorajsze oświadczenie premiera Sikorskiego, przedstawiające się alarmom wojennym i akcentujące tak silnie, że sytuacja wewnętrzna Polski i jej stosunki z sąsiadami nie dają jakichkolwiek powodów do zakwestjonowania pokojowego stanowiska

Polski, znalazło w opinii publicznej powszechną aprobatę. Pierwsze jako autorytatywne i zdecydowane podkreślenie polityki pokojowej Polski, drugie zaś jako reakcja przeciw niepokojącym pogłoskom, zgubnie oddziałującym na stan polskiej waluty. Niewątpliwie obecny spadek marki jest zjawiskiem przejściowym i krótkotrwałym. Dlatego też koła rządowe wobec ostatnich powikłań skarbowych zajęły stanowisko wyczekujące i zrównoważone, nie poddając się panice, szerzonej celowo przez źródła nieprzyjazne państwu polskiemu.

	W Warszawie	W Gdańsku
Dolar	32,500	22,000
Marki (niem.)	1,70	(pol.) 58,00

O naprawę finansów Rzeczypospolitej.

(Sprawozdanie z obrad konferencji b. ministrów skarbu d. 9—14 stycznia 1923 r.)

Konferencja w sprawie naprawy skarbu Rzeczypospolitej rozpoczęła się 9-go stycznia, o godz. 10.30 przed poł. w Belwederze, pod przewodnictwem p. prezydenta Rzeczypospolitej. W konferencji wzięli udział pp.: prezes rady ministrów Władysław Sikorski, marszałek sejmu Maciej Rataj, marszałek senatu Wojciech Trampeczyński, prezes najwyższej izby kontroli państwowej Jan Żarnowski, oraz wszyscy b. ministrowie i kierownicy ministerjum skarbu pp.: Władysław Byrka, Józef Englich, Stanisław Karpiński, Władysław Grabski, Jan Kanty Steczkowski, Jerzy Michalski, Kazimierz Zaczek, Zygmunt Jastrzębski i Bolesław Markowski. B. minister Leon Biliński z powodu choroby nie mógł przybyć, przysłał jedynie swoje uwagi o środkach uzdrowienia finansów Rzeczypospolitej.

Zagajając obrady konferencji, p. prezydent Rzeczypospolitej powiedział:

„P. prezes rady ministrów, zgodnie z moim życzeniem, zaprosił panów dla wzięcia udziału w dzisiejszej konferencji w celu wskazania środków naprawy skarbu Rzeczypospolitej. Ja zaprosiłem panów marszałków sejmu i senatu, ażeby dokładnie byli poinformowani o charakterze i celu konferencji, oraz o zalecanych przez panów środkach. Konferencja taka nie jest przewidziana żadnymi ustawami; uchwały przez panów powzięte nie mogą mieć mocy wiążącej ani dla rządu, ani dla sejmu. Charakter konferencji jest ściśle doradczy, a celem jej — wskazanie na podstawie wiedzy i doświadczenia panów, jakie środki należy zastosować w akcji uzdrowienia finansów państwa. Wyniki narad będą przekazane p. prezesowi rady ministrów.

Na wstępie chcę wyjaśnić pobudki, które mnie się kierowały, kiedy 22 grudnia zwróciłem się do prezesa rady ministrów o zwołanie tej konferencji.

W zgromadzeniu narodowym ślubowałem wszelkie zło i niebezpieczeństwo od państwa czynnie odwracać. Uważam, że zły stan finansów państwa i wynikające stąd niebezpieczeństwo są tak poważne, że powinienem, nie czekając na stabilizację stosunków politycznych, zamierzać wyrażenie zbiorowej opinii panów co do środków naprawy. W pierwszym rzędzie proszę panów o danie odpowiedzi na następujące pytania:

W SPRAWIE BUDŻETU.

1. Czy jest możliwy realny budżet, wyrażony w obecnej marce polskiej?

2. Czy przy obecnym stanie gospodarczym kraju można znaleźć pokrycie niezbędniejszych potrzeb państwa za pomocą podatków?

3. Jaki nadzwyczajny podatek wprowadzić w roku bieżącym na pokrycie niedoboru budżetowego?

4. Czy jest wskazaniem wydatki inwestycyjne wyodrębnić w osobny budżet?

5. Czy jest możliwym otrzymanie znaczniejszych środków za pomocą pożyczek wewnętrznej i zagranicznej?

6. Jakie z dotychczasowych podatków skasować, jakie zwiększyć, jakie nowe wprowadzić, oraz gdzie stosować progresję?

7. Jakie obiekty podatkowe pozostawić całkowicie samorządowi. Jakże dodatki do jakich podatków wprowadzić dla zasilenia samorządu?

8. Jaka powinna być polityka kredytowa skarbu w stosunku do instytucji kredytowych, rolnictwa, przemysłu i handlu?

9. Czy technicznie możliwym jest wykonanie budżetu, wyrażonego w 4000 miliardów marek przy 800 miliardach emisji.

W SPRAWIE WALUTY.

1. Czy jest możliwa teraz stabilizacja marki i w jaki sposób to osiągnąć?

2. Czy jest możliwym teraz przejście do stałej jednostki monetarnej (złoty polski)?

3. Jaki jest wskazany najlepszy sposób sanacji waluty i jakie przygotowania do tego są niezbędne?

W związku z konferencją otrzymałem około 40 memoriałów, które osobiście przeczytałem i kilka z nich zakwalifikowałem do rozważenia na konferencji łącznie z memoriałami przez panów dziś złożonymi.

Przed przystąpieniem do ustalenia porządku dziennego narad, które przypuszczam potrwaia jeszcze przynajmniej 3

strów i kierowników ministerjum skarbu, ażeby kolejno w porządku następstwa na urzędzie wypowiadali swój ogólny pogląd na stan finansów państwa w związku z okresem swojego urzędowania. Po tej ogólnej samokrytyce przystąpimy do odczytania memoriałów pp. Bilińskiego, Englicha, Karpińskiego, Grabskiego i Steczkowskiego, oraz wiceministra Markowskiego i dyrektora departamentu budżetowego Zaczka.

Wyniki narad, ujęte w formę tez, z podziałem na jednomyślne vota separata będą, jak powiedziałem, przekazane prezesowi rady ministrów. Do tego czasu żadne sprawozdania, dotyczące meritum obrad, nie będą ogłaszane. Proszę panów nie o szczegółową krytykę któregośkolwiek ze złożonych tutaj projektów, ale o wyrażenie postulatów, o wytknięcie zasadniczych linii wytycznych dla akcji uzdrowienia finansów państwa.

Po przemówieniu p. prezydenta Rzeczypospolitej, przystąpiono zaraz do ogólnej dyskusji, a następnie odczytania memoriałów. W celu usystematyzowania oraz uzupełnienia pytań, postawionych na wstępie, p. prezydent powołał komisję z pp. Grabskiego, Jastrzębskiego, Michałskiego i Steczkowskiego. Komisja ta 10 stycznia rano ustaliła następujący porządek szczegółowej dyskusji i pytań:

I. OGÓLNE.

1. Analiza przyczyn obecnej sytuacji finansowej:

a) niedobory budżetowe;
b) brak równowagi życia gospodarczego;

2. Przyczyny niedoboru budżetowego:

a) wydatki;
b) dochody.

ad a) 1. Czy koniecznym jest dla zrównoważenia budżetu zrezygnowanie z niektórych dotychczas przez państwo prowadzonych agend gospodarczych i administracyjnych i jakich?

2. Jakie oszczędności dadzą się wprowadzić w tych agendach, które w zakresie działania państwa zostać muszą.

ad b) 1. Czy jest możliwym oprzeć równowagę budżetową jedynie na rozwinięciu i podniesieniu wydajności dania publicznych?

2. Czy jest możliwym podniesienie wydajności podatków bezpośrednich i pośrednich do normy przedwojennej?

3. Jakże z dotychczasowych podatków skasować, jakie zwiększyć, jakie na nowo wprowadzić (kwestja progresji)?

II. BUDŻET.

1. Czy bez stabilizacji środka płatniczego możliwym jest realny budżet?

2. Czy technicznie możliwym jest wykonanie budżetu, wyrażonego w 4000 miliardach marek przy 800 miliardach emisji?

3. Czy jest wskazaniem wydatki inwestycyjne wyodrębnić w osobny budżet?

4. Czy jest możliwym otrzymanie znaczniejszych środków za pomocą pożyczek: a) wewnętrznej, b) zagranicznej?

5. Czy jest wskazaniem na pokrycie niedoboru budżetowego roku bieżącego wprowadzić nadzwyczajną daninę, ewentualnie na jakich podstawach?

III. SAMORZĄD.

Na jakich zasadach oprzeć skarbowość samorządu w stosunku do systemu podatkowego państwowego?

IV. GOSPODARSTWO.

1. Jakże obecnie obowiązujące a szkodliwe dla rozwoju wytwórczości przepisy powinny być zniesione, względnie zmodyfikowane?

2. Jaka powinna być polityka wywozowa i importowa państwa dla pogodzenia interesów gospodarstwa społecznego i interesu skarbu?

3. Czy bezpośrednia kredytowa akcja państwa dla wytwórczości krajowej w dzisiejszych warunkach powinna być kontynuowana i na jakich podstawach?

V. WALUTA.

1. Czy jest możliwa teraz stabilizacja marki i w jaki sposób to osiągnąć?

2. Czy jest możliwym teraz przejście do stałej jednostki monetarnej (złoty polski)?

3. Jaki jest wskazany najlepszy sposób sanacji waluty i jakie przygotowania do

VI. GWARANCJE POLITYCZNE.

Jakie polityczne gwarancje są konieczne dla umożliwienia przeprowadzenia sanacji skarbu państwa?

Po przeprowadzeniu w ciągu pięciu dni wyczerpującej dyskusji nad powyższymi punktami w plenum konferencji, b. ministrowie i kierownicy ministerjum skarbu, d. 14 bm. ustalili w ostatecznej redakcji następujące tezy, będące odpowiedzią na postawione pytania. Z wyjątkiem oznaczonych niżej, jako vota separata, wszystkie tezy były uchwalone jednomyślnie, mianowicie:

A. BUDŻET.

I. Dla zrównoważenia budżetu państwowego koniecznym jest przede wszystkim uzyskanie z przedsiębiorstw państwowych możliwie najkorzystniejszych wyników finansowych, a to drogą: a) utworzenia z nich samoistnych jednostek gospodarczych, mających własną osobowość prawną i prowadzonych na zasadach przedsiębiorstwa prywatnego; b) wydzierżawienia, ewentualnie c) sprzedaży.

II. Koniecznym jest dalej ograniczenie do niezbędnego minimum administracyjnych agend państwowych i możliwie daleko idące stopniowe przekazywanie ich samorządom. Tu należy zwłaszcza: szkolnictwo powszechne, szpitalnictwo, opieka społeczna, pośrednictwo pracy i administracja drogowa.

Warunkami, od których zależy urzeczywistnienie powyższej zasady, jest:

a) uchwalenie ustaw o samorządzie gminnym, wiejskim i miejskim, powiatowym i wojewódzkim;

b) ustawowe rozgraniczenie dochodów podatkowych między państwem i samorządem.

III. Nadto konieczne są:

1. redukcja władz i urzędów, między innymi zniesienie ministerjum zdrowia publicznego i robót publicznych z przekazaniem ich agend innym ministerjom, oraz połączenie poszczególnych ministerjów i urzędów;

2. scentralizowanie władz administracyjnych I. i II. instancji w starostwach i województwach (art. 66 konstytucji);

3. znaczna redukcja liczby funkcjonariuszy państwowych.

IV. Ponieważ dotychczasowa akcja oszczędnościowa nie wydała oczekiwanych rezultatów, należy dla skutecznego przeprowadzenia tej akcji powołać przy prezesie rady ministrów jednoosobowy organ z daleko idącymi uprawnieniami.

Vot. sep. Trzy głosy oświadczyły się za dodaniem słów: „mający moc natychmiastowej egzekutywy wydanych zarządzeń”.

V. Celem zmniejszenia wydatków w okresie sanacyjnym należy zaniechać wszelkich nowych inwestycji.

VI. Ponieważ znacznie więcej, niż pólowa przewidzianych w planie finansowym na rok 1923 wydatków państwowych przypada na wojsko i kolej, koniecznym jest:

a) bardzo znaczne zredukowanie wydatków wojskowych;

b) wyodrębnienie już obecnie budżetu kolejowego z ogólnego budżetu państwowego w konsekwencji przeprowadzenia zasady, wyrażonej pod I a) powierzenie prowadzenia kolei, jako przedsiębiorstwa, wybitnemu fachowcowi, posiadającemu kwalifikacje handlowe.

Vot. sep. Jeden głos wypowiedział się za skreśleniem ustępu, „oznaczającego się od słów „i powierzenie”... aż do końca”.

VII. Celem zwiększenia dochodów państwowych należy utrzymać państwowy monopol tytoniowy, a zarazem celem administracyjnego i finansowego odciążenia państwa monopol ten wydzierżawić.

VIII. W granicach obecnych wydatków budżetowych niemożliwym jest osiągnięcie równowagi budżetowej jedynie drogą rozwinięcia i podniesienia danin publicznych, dopóki nie będą osiągnięte poważne dochody skarbu państwa z innych źródeł.

IX. Podniesienie wyjątkowości danin publicznych do skali przedwojennej jest możliwym, wymaga jednak takiego wymiaru i sposobu poboru, któryby podnosił stawki automatycznie, proporcjonalnie do spadku siły nabywczej marki aż do czasu jej stabilizacji.

X. Uznając opracowanie w ostatnim czasie przez ministerjum skarbu, projekty podatkowe (podatek gruntowy, budynko-

lowe i zmierzające do poważnego podwyższenia podatków bezpośrednich, należy celem dalszego zwiększenia dochodów skarbowych:

a) wprowadzić monopol spirytusowy, powierzając jego wykonywanie odrębnym organizacjom; b) podnieść agio celne do poziomu siły nabywczej marki polskiej przy jednoczesnym poddaniu rewizji taryfy celnej ze współudziałem utworzyć się mającej rady głównej przy ministerjum skarbu;

c) ulepszyć sprawność władz skarbowych i znacznie podnieść poziom służby akcyzowej, oraz ścisłość strzeżenia granic;

d) przyspieszyć wydanie uproszczonych przepisów o opłatach skarbowych.

XI. Zasada progresji powinna być stosowana tylko przy podatku dochodowym i majątkowym.

XII. Zestawienie budżetu w marce niestabilizowanej jest możliwe tylko w sposób przybliżony z nadaniem rządowi upoważnienia do przeprowadzenia w nim zmian, wynikających z zmian w sile nabywczej marki.

XIII. Wykonanie zestawionego w ministerjum skarbu na rok 1923 projektu budżetu bez znacznej emisji jest niemożliwym.

XIV. Wyodrębnienie wydatków inwestycyjnych w każdorocznym budżecie i zamknięciu rachunkowym jest koniecznym.

XV. Uzyskanie państwowej pożyczki wewnętrznej czy zagranicznej jest bardzo utrudnionem, jak długo sprawa sanacji skarbu nie wejdzie na drogę urzeczywistnienia.

XVI. Pobieranie pewnych zwiększonych danin publicznych ponad normy przedwojenne jest w warunkach obecnych skarbu państwa zasadniczo możliwym i wskazanem w ciągu dłuższego okresu czasu dla poważnego przyczynienia się do zrównoważenia budżetu państwowego.

Vot. sep. Trzy głosy proponują tekst: „Wskazanem jest wprowadzenie jednorazowego świadczenia daniny na cele sanacji skarbu, o ile takie świadczenia będzie zdolne, albo samo, albo łącznie z innymi środkami zapewnić stabilizację marki”.

B. SKARBOWOŚĆ SAMORZĄDU.

Skarbowość samorządu należy tak urządzić, aby niedobory, powstałe z niewystarczalności własnych źródeł dochodowych (własny majątek, własne przedsiębiorstwo, opłaty za świadczenia itd.), pokrywane były dodatkami do podatków państwowych. Praktyki pokrywania niedoborów subsydjami ze skarbu państwa, należy stanowczo zaniechać.

C. GOSPODARSTWO.

I. Celem uniknięcia przeszkód w rozwoju wytwórczości krajowej, koniecznym jest:

a) dostosować ustawę z 18-go grudnia 1919 roku o czasie pracy w przemyśle i handlu do uchwał konferencji waszyngtońskiej;

b) zmniejszyć liczbę dni świątecznych zgodnie z projektem ustawy z d. 14 lutego 1921 roku (druk sejmowy 2469);

c) znieść karalność w przypadkach dobrowolnej pracy, trwającej do dwóch godzin dziennie ponad normę ustawową.

Vot. sep. Dwa głosy proponują niezamieszczanie tego punktu.

d) dostosować ustawę o ochronie lokatorów do dzisiejszych stosunków tak, aby nie zniszczyła ona całkowitej dochodowości nieruchomości miejskich, będących źródłem bogactwa krajowego i dochodów skarbowych; należy przy nowelizowaniu tej ustawy uwzględnić tylko lokatorów ekonomicznie najsłabszych;

e) zabezpieczyć także wykonanie ustaw o reformie rolnej i o osadnictwie wojskowym, aby państwu zapewniony był ekwiwalent pieniężny za sprzedane mienie państwowe i aby państwo zwolnione było od ciężaru finansowania reformy rolnej i osadnictwa do czasu osiągnięcia trwałej równowagi finansowej drogą wywozu a nie drogą zakazów wywozu.

II. Ograniczenie importu należy regulować drogą cel, wywóz zaś drogą opłat wywozowych.

Vot. sep. Trzy głosy proponują dodać: „Wywóz artykułów spożywczych pierwszej potrzeby może być dozwolony tylko w razie i w granicach stwierdzonego ich nadmiaru i ma być kontrolowany przez lotne komisje, wszelkie przekroczenia w tym względzie mają podlegać sądom doraźnym”.

III. Akcja kredytowa z budżetu państwa.

D. WALUTA.

I. Stabilizacja marki jest możliwa dopiero po uzyskaniu równowagi wydatków i dochodów i zaprzestaniu drukowania pieniądza papierowego.

Vot. sep. Dwa głosy proponują: „Warunkiem stabilizacji marki jest zaprzestanie dalszej emisji banknotów“.

II. Przejście do waluty, opartej na kruszcu, jest dzisiaj przedwczesne.

III. Sposób sanacji waluty polega na zmniejszeniu wydatków państwowych, podniesieniu wydajności źródeł dochodów skarbu i jednoczesnym zwiększeniu wytwórczości, przy zachowaniu umiarkowania w spożyciu. Przyspieszyć akcję sanacji waluty zwiększony wysiłek społeczeństwa w zakresie danin publicznych, łącznie z możliwością realizacji większych obiektów państwowych i zaciągnięcia pożyczki zagranicznej.

Jednocześnie z podjęciem akcji sanacyjnej na podstawie programu, ustawodawczo zatwierdzonego, należy wdrożyć prace przygotowawcze, zmierzające do założenia w formie spółki banku biletowego, opartego na kruszcu i obcych walutach, wniesionych częściowo przez państwo, częściowo przez prywatny kapitał krajowy i zagraniczny.

Votum separatum: Zamiast pierwszego ustępu 2 głosy proponują: „Należy wysiłkiem społeczeństwa w połączeniu z innymi źródłami (realizacja majątku państwowego, pożyczka zagraniczna, względnie wewnętrzna) zebrać środki pieniężne, umożliwiające wprowadzenie i wykonanie planu skarbowego, celem zrównoważenia budżetu, bez potrzeby uciekania się przez czas akcji sanacyjnej do pożyczki P. K. K. P.“

E. GWARANCJE POLITYCZNE.

Celem zapewnienia jak najrychlejszego i jak najskuteczniejszego przeprowadzenia planu sanacji skarbu, należy przedłożyć władzy ustawodawczej projekt ustawy ramowej, zawierającej wytyczne zasady projektowanej sanacji. Projekty ustaw szczegółowe, przez rząd wypracowane, będą przedstawione do uchwały radzie naprawy skarbu Rzeczypospolitej.

Rada składać się będzie z członków, wybranych z grona ludzi fachowych przez sejm i senat, oraz osób mianowanych. Skład rady powinien być bardzo nieliczny.

Na zakończenie p. Michalski wyraził w imieniu wszystkich członków konferencji gorące podziękowanie p. prezydentowi Rzeczypospolitej, zarówno za inicjatywę w zwołaniu konferencji, jak za nadanie kierunku jej pracy, która doprowadziła do tak pozytywnych rezultatów.

W odpowiedzi p. prezydent Rzeczypospolitej wyraził najwyższe uznanie b. ministrom i kierownikom ministerjum skarbu za wykonaną przez nich w ciągu 6 dni pracę, oraz stwierdził, że ich obiektywizm, niezwykła harmonia w wyrażaniu opinii i głębokie ujęcie sprawy przeszły jego najśmielsze oczekiwania. Zamykając obrady, p. prezydent wyraził nadzieję, że wyrażone przez konferencję tezy staną się podstawą programu trwałej naprawy skarbu Rzeczypospolitej. (PAT.)

Z polityki zagranicznej.**Stosunki między Łotwą a Polską.**

Wiceminister spraw zagranicznych Łotwy, p. Salnais, omawia w „Rigaische Nachrichten“ politykę zagraniczną Łotwy, przy czym podkreśla, że stosunki pomiędzy Polską a Łotwą są coraz lepsze.

Idea współdziałania państw bałtyckich robi znaczne postępy, czego dowodem jest jednomyślność na wielu konferencjach, a szczególnie na moskiewskiej. O tej konferencji można stwierdzić, że pomimo usiłowań dyplomacji sowieckiej, przeciwstawiła trzech państw bałtyckich Polsce, państwa te oceniły należycie sytuację i trzymały się zasady jednolitego frontu. Rosja wyniosła wrażenie, że związek państw bałkańskich jest czynnikiem realnym, a zarazem najważniejszym wynikiem konferencji moskiewskiej.

Trocki przeciw Cziczerynowi.

Burzliwe posiedzenie rady komisarzy ludowych.

Korespondent Russpressu dowiaduje się z Moskwy: Dnia 9 stycznia odbyło się nadzwyczajne burzliwe posiedzenie rady komisarzy ludowych. Zastępca komisarza spraw zagranicznych, Karachan, obszernie referował sytuację rządu sowieckiego na terenie międzynarodowym; Trocki i Dzierżyński wystąpili z gwałtownymi atakami przeciwko czerwonej dyplomacji, czyniąc jej najostrzejsze zarzuty. Trocki oświadczył, że ani Cziczeryn, ani żaden z jego współpracowników, nie umieli wyzyskać pomyślnych warunków, jakie się wytworzyły ostatnio podczas międzynarodowej konferencji. Trocki twierdził dalej, że mając poza sobą miljon żołnierzy czerwonych, zdecydowanych urzeczywistnić prawa „Republiki robotników i włościan“, dyplomacja sowiecka z łatwością mogła odnieść zwycięstwo nad dyplomatami Zachodu. Ale — mówił dalej Trocki — dyplomaci sowieccy więcej zajmowali się zamydleniem oczu dziennikarzom i paradowaniem na luksusowych przyjęciach, niż poważną pracą nad podważaniem gmachu przemocy kapitalistycznej. Trocki oświadczył, że jest wielkim przyjacielem Cziczeryna, lecz nie może mu darować pominięcia w Genui okazji zadania śmiertelnego ciosu traktatowi wersalskiemu. Przyczynił on się do tego, że jeszcze w ciągu długich lat traktat będzie stanowił kodeks wszechuropejski. Trocki żądał, aby w przyszłości polityka zagraniczna sowieków była przeniknięta większą energią i aby dołożono wszelkich starań w celu poróżnienia państw ententy. Nastąpiło tylko wtedy, kiedy Francja będzie kompletnie odosobniona; wtedy tylko, Francja stanie się przystępniejszą i bardziej wyrozumiałą w stosunku do Rosji sowieckiej. W ślad za Trockim wystąpił Dzierżyński z gwałtownymi atakami na Francję i Włochy (faszystowskie), jak również na wszystkie państwa kapitalistyczne, będące przeszkodą na drodze triumfalnego marszu rewolucji światowej.

Przedstawiciele komisariatu spraw zagranicznych i handlu zagranicznego energicznie protestowali przeciwko zarzutom, podniesionym przez Trockiego i Dzierżyńskiego.

Wtedy ten ostatni w największym rozdrażnieniu oświadczył, że komisariat spraw wewnętrznych, który opiera się na wypróbowanej sile, przynajmniej 100000 komunistów i komisariat wojny, mający poza sobą olbrzymią większość armii czerwonej, będą umiały skierować politykę rządu sowieckiego w pożądanym dla siebie kierunku.

Co słysząc na Pomorzu?**Potwórco obraz zdziwienia moralnego**

Sprawa morderstwa pod Pelplinem wyjaśniona. — Kowalewski zamordowany przez szwagra swego. — Morderstwo w oczach rodziny. — Aresztowanie żony zamordowanego. ...

Sprawcą morderstwa na Stanisławie Kowalewskim z Lipinek szlacheckich jest Bronisław Szworacki, lat 30, i pochodzi z powiatu Praszyskiego w b. Kongresówce. Był on szwagrem zamordowanego i przebywał od kwietnia w tutejszym powiecie. Od lipca bawił u Kowalewskich. W tym czasie skradł razem z Ludwi-

kowi deputatowemu z Kłobówki pod Pelplinem cielę. Skórę z tego cielęcia dał do sprzedania zamordowanemu szwagrowi Kowalewskiemu, który pieniądze miał mu zwrócić. Zamordowany pieniądze jednak nie zwrócił, tylko obrócił je na swoje własne cele. Od tego czasu zapanała nieprzyjaźń między Kowalewskim a Szworackim, a odtąd też czynił Szworacki przygotowania do popełnienia morderstwa.

W środę, 3 b. m. odbywała się w Pelplinie w lokalu p. Zawadzkiego licytacja drzewa, na którą przybył i Kowalewski. W niezupełnie trzeźwym stanie wracał K. wśród nocy do domu. Szworacki czekał na jego przybycie. Gdy Kowalewski położył się napół rozebrany do łóżka, Szworacki oświadczył dzieciom jego, że go zamorduje. Wtenczas matka zamordowanego uciekła z 2 dziećmi na podwórze. Syn, Konrad, który był jeszcze pozostał w domu, wybiegł nagle również na podwórze i krzychał: „Wujek chce ojca zamordować!“ Na to matka wykrzyknęła: „Wujek, dajcie spokój!“ Na to Szworacki, znajdujący się w pokoju, groził im zaciśniętą pięścią przez okno temi słowami: „Bądźcie cicho, bo wszystkich pozabijam!“ Na to matka udała się z dziećmi w pole. Wtenczas Szworacki dokonał morderstwa, uderzając Kowalewskiego kilofem w skroń, zabijając go. W pół godziny po zamordowaniu gwizdnął Szworacki na rodzinę, która była uciekła. Syn zamordowanego, Konrad, znalazł ten gwizd i zbliżył się do domu, a morderca nakazał mu zaprzęgnąć konie do woza, Szworacki zaś zalał trupą na wóz, aby go wywieźć w pole. Syn z obawy przed zemstą mordercy zniewolony był udzielić mu pomocy. Szworacki pojechał z nim na pole, należące do zamordowanego, i tam w odległości około 500 metr. od budynków trupa wyładował i zagrzebał. Kołuch, kurtkę i czapkę zamordowanego zakopał morderca, aby upozorować morderstwo.

O miejscu zagrzebania nie było nikomu wiadomo. Dopiero na drugi dzień wyjechał syn Konrad, z swym wujem Szw. na pole. Szworacki opowiadał mu, gdzie ojca zagrzebał. Po powrocie do domu opowiadał chłopak o tem matce, która w porozumieniu z dziećmi dążyła do tego, aby trupa przewieziono w inne miejsce, aby mogli go inni ludzie odnaleźć.

W święto Św. Trzech Króli pojechał Szworacki na pole, zabrał trupa i zawiózł go do lasu białawskiego przy Pelplinie. Tu przykrył go ziemią i gałęziami świerki.

Starszy syn zamordowanego, Robert, z Małego Jabłówna dowiedział się dopiero w niedzielę o zniknięciu ojca i rozpoczął poszukiwania za nim najpierw u krewnych i znajomych, a następnie po lesie. W międzyczasie oświadczył Szworacki w domu, iż gdyby poszedł ktoś z nim, toby go sam odszukał. Starszy syn Robert wziął ze sobą swego brata i poszedł z Szworackim, aby wyszukać trupa. W drodze przyłączył się do nich Laskowski Ludwik z Lipinek i poszedł z nimi. Szworacki dał swemu zachowaniem się do zrozumienia, iż nie ma celu szukać trupa w owym miejscu, gdzie najpierw szukali i wskazał na las białawski. Podczas przeszukiwania tego lasu rozszedli się wszyscy w pojedynkę. Podczas tego Szw. i L. utrzymywali ze sobą ciągły kontakt i rozmawiali dużo ze sobą. Po pięciu minutach szukania napotkali Szw. i L. na trupa. Szworacki gwizdnął na drugich poszukujących i wskazał im miejsce pogrzebania trupa.

Obecnie aresztowano Szworackiego, żonę zamordowanego i dwóch braci Laskowskich. Dalsze śledztwo w toku.

Związek właścicieli polskich tartaków na Pomorzu.

(Koresp. własna „Gaz. Gd.“)

W ostatnich kilku latach wycięto na Pomorzu bardzo dużo drzewa. Lasy pomorskie znacznie przetrzebiono. Drzewo to wycinał najczęściej Niemiec, właściciel tartaków, którzy po przejęciu Pomorza przez władze polskie wyemigrowali częściowo do Gdańska, mogąc tam korzystniejsze uprawiać interesy. Polscy właściciele tartaków, którzy za panowania Prusaków nie mogli z przyczyn dobrze znanych konkurować z Niemcami — właścicielami tartaków, popieranymi przez rząd niemiecki, a i za pierwszych rządów polskich nie doznawali większej opieki lub poparcia niż Niemcy, utworzyli osobną organizację pod nazwą „Związek właścicieli polskich tartaków na Pomorzu“, do którego należą tylko sami Polacy. Nie przyjmuje się zaś żadnego żyda lub Niemca. W ostatnim czasie związek ten zdołał uzyskać pewne względy w ministerstwie handlu, gdyż przyznano mu na dość dogodnych warunkach znaczne zapasy drzewa z Puszczy Białowieskiej, gdyż na Pomorzu brak drzewa grubego. W najbliższych dniach wyruszą liczne zastępy robotników pomorskich do puszczy tej celem wyrąbywania lasu zakupionego. (K.)

Sądy doraźne na Pomorzu.

W ostatnim numerze „Dziennika Ustaw“ znajdujemy następujące obwieszczenie:

Na zasadzie art. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 1919 r. w przedmiocie sądów doraźnych (Dz. P. P. P. nr. 55 poz. 341) w brzmieniu ustawą rozporządzeniem ministra sprawiedliwości z dnia 20 lipca 1922 (Dz. U. R. P. nr. 60 poz. 542) zarządza się co następuje:

§ 1. Na obszarze Województwa poznańskiego i pomorskiego oraz na obszarze górnoślą-

Z życia Polaków w Prusach Wschodnich.

List otwarty posła Baczewskiego do prezesa rejencji v. Oppen.

Z powodu ciągłego powoływania się prezesa rejencji, pana v. Oppen na plebiscyt wschodniopruski, umieszcza poseł do sejmu pruskiego, p. Jan Baczewski w „Gazecie Olsztyńskiej“ list otwarty do niego, w którym wykazuje, jakim środowiskom i nadużyciom zawdzięczają Niemcy swe zwycięstwo plebiscytowe. Następnie pisze:

Mamy prawo, plebiscyt dokonany w takich warunkach nazwać komedią i farsą. Jednakowoż mimo tego pogodiliśmy się z faktem dokonany. Oświadczył to publicznie w imieniu polskiej ludności ks. prob. Osiński z Butryn w sejmiku powiatowym w Olsztynie w obecności p. von Oppena. Oświadczył, iż jako Polacy a obywateli Rzeszy niemieckiej lojalnie wypełniać będziemy nasze obowiązki. Nie jest bowiem celem ludności polskiej Prus Wschodniej występować wrogo przeciw narodowi niemieckiemu i ta ludność pragnie lojalnego współżycia z narodem niemieckim, ale żąda jednak i ma prawo żądać by i ją lojalnie i sprawiedliwie traktowano. Czyż można jednak o tem mówić, jeśli prezydent rejencji pan von Oppen zamiast łagodzić, zamiast zacierać ślady walki plebiscytowej i przychylić się do słusznych żądań polskiej ludności, wznieca dawne nienawiści i powołuje się stale na plebiscyt, ten widomy symbol niesprawiedliwości? Pana von Oppena możemy zapewnić, że drogą, którą obrał, nie doprowadzi do celu. Żądamy, ażeby prezes rejencji sprawiedliwym był dla obydwóch narodowości i żeby nareszcie porzucił zapatrywania „ery“ Wilhelma, i uprzytomnił sobie, że jest teraz urzędnikiem państwa, którego konstytucja i nam Polakom daje różne prawa oraz gwarancje spokojnego rozwoju kulturalnego. Jak festyn Sedanu był ciągłym powodem do rozbudzenia i utrzymania nienawiści ludności francuskiej do niemieckiej, tak i te ustawiczne wskazywania na „zwycięstwo“ plebiscytowe, przedewszystkiem ze strony urzędowej, nie przyczynia się do złagodzenia i uspokojenia ludności polskiej i niemieckiej, lecz drażnią i podburzają.

Jeżeli p. von Oppen da nam prawa nam się słusznie należące i stać będzie jako sprawiedliwy urzędnik w ich obronie, jak to oświadczył pod przysięgą w procesie naprzeciw p. Łydcy, natenczas zapomniemy o komedii plebiscytowej, nastąpi zgodne współżycie a republika niemiecka mieć będzie w nas lepszych obrońców od wschodniopruskich nacjonalistów.

Sprawy polskie**Ustąpienie wiceministra p. Fajansa.**

Wiceminister w ministerjum skarbu, p. Wacław Fajans wniośił prośbę o zwolnienie go z urzędu.

Plan prac sejmowych.

Konwent senjorów ustalił formalny bieg prac Sejmu na okres zimowo-wiosenny.

Postanowiono, że w pierwszej fazie Sejm zajmować się będzie przedewszystkiem sprawami skarbowymi, następny okres poświęci kwestii budowy samorządu, począwszy od gminy aż do województwa, a w 3 okresie zajmie się uzgodnieniem ustaw z Konstytucją.

Uchwalono, że Sejm pracować będzie okresami dwutygodniowymi, po których będzie następowała tygodniowa przerwa zarówno dla plenarnych posiedzeń jak i dla komisji, podczas której posłowie będą mogli zająć się sprawami wyborczymi i osobistymi.

Podczas tych okresów dwutygodniowych posiedzenia plenarne będą się odbywały jednego tygodnia w poniedziałki i piątki, a drugiego tygodnia we wtorki i soboty.

Następnie komitet uchwalil podzielić komisję skarbowo-budżetową na dwie: skarbową i budżetową.

Numerus clausus.

Posłowie Zw. Nud. Nar. zgłoszą dziś do łaski marszałkowskiej wniosek nagły w sprawie numerus clausus, a mianowicie o zmianę art. 85 i 86 ustawy o szkołach akademickich.

Wniosek P. S. L. o lasach.

Na posiedzeniu Sejmu Klub P. S. L. ma zgłosić do łaski marszałkowskiej wniosek pos. Bryla, domagający się od Rządu przedłożenia do dnia 30 projektu ustawy o upaństwowieniu lasów prywatnych.

Odrzucona skarga „Deutschtumsbundu“.

Związek niemiecki „Deutschtumsbund“ zwrócił się swego czasu do Ligi Narodów ze skargą na rząd Polski, iż nie pozwala na bezterminowy pobyt optantów w Polsce. Liga Narodów odrzuciła skargę Deutschtumsbundu, stwierdzając, iż optanci stali się obywatelami niemieckimi i nie podlegają opiece Ligi Narodów.

Polskie wykłady powszechne w Gdańsku

(Wstęp na wykłady bezpłatny. — Porzątek o godzinie 5 po południu. — Sala Gminy Polskiej (Petershagen.)

Niedziela, 21 stycznia, dr. Antoni Łangowski: „O budowie ciała ludzkiego“.

Niedziela, 28 stycznia, dyr. Marceli Scheffs: „Pańszczyzna w dawnej Polsce“.

Niedziela, 4 lutego, dr. Franciszek Kubański: „Pan Tadeusz“ Mickiewicza.

na przeciąg 6 miesięcy, licząc od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia postępowanie doraźne względem:

- naruszenia miru krajowego z § 125 ust. 2 K. K.;
- przestępstw przeciw życiu ludzkiemu z §§ 211 i 212 K. K.;
- rabunku z § 252 i 255 K. K.;
- podpalenia z §§ 306, 307 i 308 K. K. oraz zniszczenia rzeczy z § 311 K. K.;
- przeszkodzenia w ruchu telegraficznym lub narażenia na niebezpieczeństwo tego ruchu z § 317 K. K.;
- uszkodzenia lub zniszczenia z § 321 ust. 2 K. K.;
- przestępstw przewidzianych w §§ 5, 6, 7 i 8 ustawy z dnia 9 czerwca 1884 r. o zbrodniczym i wszechgroźącym używaniu środków wybuchowych (Dz. U. Rzeszy str. 61).

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wewnętrznych (—) M. Sikorski.

Minister Sprawiedliwości (—) M. Makowski.
Koniec zatargu z Kasami Chorych na całym Pomorzu. Zatarg pomiędzy Kasami Chorych a lekarzami został usunięty na całym Pomorzu. Lekarze przyjmują, jak dawniej, za poświadczeniem Kasy Chorych.

Skarszawy. Pogłoski o zwinieniu tutejszej kasy leśnej nie polegają na prawdzie. Dyrekcja zawiadamia, iż nie brano tej sprawy dotychczas pod rozwagę.

Starogard. Państwowy urząd Pośrednictwa Pracy poszukuje 30 ludzi do kopania piłów w pobliżu Liniowca. Warunki są następujące: praca akordowa, przeciętny zarobek tygodniowy 15—17 tysięcy marek, wolne mieszkanie i utrzymanie. — Poza tym są wolne miejsca dla 3 służących do miasta, 1 kucharki, 4 robotników na deputat od 1. 4. i 1 parobka do koni w wieku od 16—20 lat.

Pelplin. Z okazji nadania profesorowi tut. Collegium Marianum ks. dr. Fryderykowi orderu „Polonia Restituta“, uchwaliła Wojewódzka Rada Opieki Społecznej w Toruniu uczcić jego zasługi wysłaniem na jego ręce pół miliona marek zapomogi — dla tego zakładu.

Wszelkie listy zwyczajne i rekomendowane oraz przekazy pieniężne dla „Gazety Gdańskiej“

prosimy adresować:
Zjednoczone Wydawnictwa Pism Polskich w Gdańsku
Sp. z o. p.

Z całej Polski.

Z Krakowa.

Kłeska stańczyków. — Strajk drukarzy. — General Galica wystawia „Janosika“.

Przy wyborach komisji politycznej związków ziemian w zachodniej Małopolsce konserwatyści krakowscy, grupujący się około „Czasu“ ponieśli klęskę, a wybrani zostali zwolennicy grup narodowych. Przepadł między innymi Jaworski, reprezentujący tendencję sojuszu z lewicą.

Strajk drukarzy krakowskich, przeciągający się już czwarty miesiąc, budzić zaczyna zaniepokojenie i odruch żywego protestu ze strony szerokiej warstw publiczności czytającej. Od 3 miesięcy Kraków pozbawiony gazet, karmi się bezbarwną strawą, jakiej dostarczają wspólnymi siłami właściciele drukarni „Wiadomości Krakowskie“. Uruchomiony przez drukarzy „Naprzód“, stara się wyzyskać koniunkturę lokalną, ale jak dotychczas, z niewielkim skutkiem, co stwierdza, że grunt dla radykalnej polityki P. P. S. nie jest u nas dość podatny. W sferach interesowanych panuje przekonanie, że obojętny interes w najbliższych dniach przyspieszy koniec strajku, podtrzymywanego tylko terorem kilku młodszych nieprzejednanych „towarzyszów“, którzy opanowali organizację ze szkoda ogółu rozsądniejszych i prących do zgody starszych drukarzy. Ale nawet po zakończeniu bezrobocia, skutki jego przez dłuższy czas dotkliwie zaciągną na obu stronach. Wydawnictwa pism prawdopodobnie nie doliczą się liczby swych prenumeratorów, a drukarze będą musieli szukać pracy poza Krakowem, gdyż znaczna część robót, nie wytrzymałych nowej kalkulacji cennikowej, uciekła już z Krakowa bodaj niepowrotnie. W rozwoju kwitnącego do ostatnich czasów drukarstwa krakowskiego, bezprzykładnie długi ostatni strajk odegrał rolę niszczącą najpóźniej tradycje i długoletni dorobek.

Teatr im. Słowackiego przystępuje do wystawienia legendy tatrzańskiej o Janosiku, pióra gen. Andrzeja Galiicy. „Janosik“ otrzyma wspa-

niałą oprawę sceniczną i stylowe kostiumy, a nadto ilustrację muzyczną, opartą na tle motywów podhalańskich i węgierskich, którą skomponował znany muzyk p. K. Meyerhold.

Woły besarabskie w Warszawie.

Warszawa. Wobec wygórowanych cen, pobieranych przez producentów rolnych za bydło, hurtownicy warszawscy przystąpili do sprowadzania do stolicy stepowych wołów besarabskich. Dnia 9 stycznia ukazały się na rynku warszawskim pierwsze woły, w ilości 36 sztuk, zakupionych w Besarabji. Dnia 10 stycznia mięso besarabskie ukazało się już w sprzedaży.

W najbliższym czasie oczekiwać należy niższych cen mięsa, albowiem dalszy import wołów jest przewidziany w daleko większych rozmiarach. Już dziś, aczkolwiek ceny mięsa pozostają na dotychczasowym poziomie, na rynku mięsnym odczuwa się tendencję wybitnie niżkową.

Z piśmiennictwa.

„Ruch prawniczy i ekonomiczny“. Wyszedł z druku 1-szy zeszyt „Ruchu Prawniczego i ekonomicznego“ (za rok 1923), organu Wydziału prawno-ekonomicznego Uniwersytetu poznańskiego. Na treść zeszytu składają się: 1. Bezprawy — K. Kierski — Stan prawny walki o ziemię w b. dz. pruskiej; Prof. Taylor — Zagadnienia polskiej polityki emisyjnej; 2. Przegląd prawodawstwa: Prawo i proces cywilny, prawo handlowe, zobowiązania międzynarodowe Polski; 3. Przegląd Piśmiennictwa: 28 recenzji oraz bibliografia literatury prawniczej i ekonomicznej polskiej i obcej; 4. Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego karnego i cywilnego dla wszystkich dzielnic Polski; 5. Kronika Ekonomiczna: rolnictwo, przemysł i górnictwo, handel, stosunki walutowe, spółdzielczość, ubezpieczenia.

Prenumerata tylko roczna wraz z przesyłką 12500 mk. we wszystkich księgarniach.

Podręcznik sztuki kulinarnej. Od dłuższego czasu dawał się odczuwać dotkliwy brak odpowiedniego podręcznika sztuki kulinarnej tak nieodzownej książki w każdej podręcznej bibliotece kobiecej. Zwłaszcza popularne dzieło Marty Norkowskiej p. t. „Najnowsza kuchnia“, cieszące się zasłużonym uznaniem i zaufaniem, od dłuższego czasu wyczerpane, stało się dla młodszego pokolenia naszych gospodyń wydawnictwem wprost niedostępnym.

To też z prawdziwym zadowoleniem każda z młodych gospodyń powita niewątpliwie wiadomość o ukazaniu się nowego nakładu tego niezmierzającego doradcy i nauczyciela w rzeczach sztuki kulinarnej.

„Najnowsza kuchnia“ ukazała się już na półkach księgarskich. Wydana starannie nakładem Gebethnera i Wolffa, zawiera 1032 przepisy przyrządzania potraw wytwornych i gospodarskich w przystosowaniu do systemu oszczędnościowego. Uwzględnia też i przepisy kuchni jaskiej. Praca zasłużonej wychowawczyni młodych pokoleń kobiecych napisana jest przystępnie i wyczerpująco, dzięki czemu korzyść z niej może każda nieprzygotowana nawet adeptka sztuki kulinarnej. Liczne ilustracje ułatwiają w znacznej mierze należyte korzystanie z podręcznika.

Dziełko muzyczne. Nakładem Gebethnera i Wolffa ukazało się dziełko muzyczne prof. konserwatorium warszawskiego St. Kazury p. t. „Małe solfeggio“ cz. III. dla użytku seminarjów nauczycielskich i szkół powszechnych. Oprócz solfeggia książeczka zawiera 17 piosenek na dwa głosy do słów Marji Konopnickiej, E. Słońskiego i B. Grabowskiego.

Tylko do 25 lutego rb.

przyjmują listowi przedpłatę na „Gazetę Gdańską“ na miesiąc luty.

„Gazeta Gdańska“ kosztuje na luty w Wolnym Mieście Gdańsku i w Niemczech

1000mk. niemieckich

zaś w Polsce

2950 mk. polskich

Zwracamy jeszcze raz uwagę że listowi w Wolnym Mieście i Niemczech przyjmować będą tylko 500 mk., a drugie 500 mk. prosimy przysłać najpóźniej do 25 stycznia przekazem pocztowym lub na nasze konto czekowe w Gdańsku nr. 1307.

Przekazy pocztowe adresować należy:

Zjednocz. Wydawnictwa Pism Polskich
Sp. z o. p.

Gdańsk—Stadtgebiet 12.

Kto nie zamówi w wyżej wymienionym terminie „Gazety“, naraża się na przerwę w odbiorze tejże.

Wydawnictwo.

Kronika Gdańska.

Styczeń

18

Czwartek

Dziś: Ferdynanda. Jutro: Fabiana

Wschód słońca o godzinie —

Zachód o godzinie —

Wschód księżyca o g. — popoł.

Zachód o godzinie — rano.

Stan wody w Wiśle dnia 18 stycznia

pod Toruniem	przeważa	ostatnie
pod Toruniem		+ 2,17 + —
pod Chelmnem		+ 2,10 + —
pod Kurzebrakiem		+ 2,73 + 2,61
pod Tczewem		+ 2,74 + 2,66
pod Schiewenhorst		+ 2,50 + —
pod Fordonem		+ 2,15 + —
pod Grudziądem		+ 2,34 + —
pod Malborkiem		+ — + —
pod Einlage		+ 2,50 + —

* Klasztor w Oliwie dancinżem. Senat gdański, obdarzony przez komisję międzysojuszniczą budynkami i gmachami w rozmiarze przestającym jego zapotrzebowanie i siły finansowe, przystępuje do przygotowania ich do czasów nowożytnych. I tak „Rzeczpospolita“, opierając się na informacjach pism niemieckich, donosi, że opracowany już został projekt zamiany historycznego klasztoru w Oliwie, z którym Rząd gdański nie wie co zrobić, a którego tak ze względów historycznych, jak i własnych potrzeb domagał się Rząd Polski, na przedsiębiorstwo kabaretowo-restauracyjne, z nieodzownym dancinżem, zaś olbrzymie piwnice klasztoru na winiarnię. Nadto słynny park klasztorny ma ulec częściowemu wycięciu i przemianowanie na miejsca rozrywek tego samego typu. Zaznaczyć należy, iż profanacja ta napotyka na protesty nawet kół niemieckich.

* Frekwencja na politechnice gdańskiej. „Berl. Tagebl.“ w korespondencji z Gdańska zaznacza, że statystyka frekwencji w politechnice gdańskiej przedstawia się w sposób następujący:

1. w. m. Gdańsk	335 stud.	32 słuch.
2. Niemcy	597 „	17 „
3. Polska	401 „	35 „
4. Inne kraje	399 „	32 „

Razem więc w semestrze obecnym 1732 studentów i 116 słuchaczy. W porównaniu z semestrem poprzednim wykazuje statystyka wzrost liczby studentów o 592, słuchaczy o 21. Największy wzrost daje się zauważyć w liczbie studentów w pozycji 4-iej — o 247 oraz odnośnie do liczby Polaków — 244. Dla wyjaśnienia dodać tu trzeba, że pod „innymi krajami“ rozumieć należy kraje nadbałtyckie, Czechy, Austrię, Rosję i Jugosławję.

Nie zapominajmy jednak, że powyższą liczbę 401 z pozycji trzeciej stanowią t. zw. „polnische Staatsangehörige“, a więc przynależni państwowo do Polski, ale nie zawsze Polacy. „Berl. Tageblatt“ zaznacza też, że na politechnice jest wielu żydów, „na których nie rozciąga się pomoc rządu polskiego i którzy nie utrzymują żadnych stosunków z Polakami-nacjonalistami, znajdując się przez to w zupełnym prawie odosobnieniu“.

* Znowu bijatyka z marynarzami polskimi. Pisma niemieckie donoszą znowu o bijatyce między marynarzami polskimi a robotnikami niemieckimi. Zająście miało miejsce w pobliżu Oliva Tor i spowodowane zostało tem, że marynarze polscy śpiewali po polsku, czemu robotnicy chcieli przeszkodzić. Robotnicy niemieccy zostali ciężko poturbowani i okaleczeni.

* Polski multiplikator celny. Prasa tutejsza donosi, że poczynszy od 15-go stycznia podziesiony zostanie multiplikator celny z mnożnika 1000 i 1500 na mnożnik 1400 i 2100. Iżba handlowa w Gdańsku donosi, że sprawa to nie jest jeszcze aktualna i że wszystko pozostaje dawnemu.

* Podrobie biletów tramwajowych. Wobec gwałtownego spadku dolara zanosi się na dalsze podrobie biletów tramwajowych. Sprawa podrobie biletów ma być przedmiotem rozpraw przyszłego posiedzenia Rady miejskiej.

* Wielki festyn „Hochschulringu“ Dziś, dnia 18 odbędzie się wielki nacjonalistyczny festyn akademików, należących do oślawionego „Hochschulringu deutscher Art“. Związek ten działa przeważnie politycznie i zaznaczył się już kilkakrotnie wielkimi manifestacjami nacjonalistycznymi w Królewcu Monachjum, dając tem samem powód do interwencji władz demokratycznych. W Gdańsku trudni się związek ten werbowaniem jaknajwięcej studentów nacjonalistów z różnych części Niemiec, celem podtrzymania niemieckiego charakteru politechniki tutejszej.

Towarzystwa.

Polska Misja Dworcowa. W czwartek, dnia 18 bm. o godz. 6 wieczorem odbędzie się zebranie w Gminie Polskiej przy Petershagen. Na porządku dziennym ważne sprawy, sąd przybycie wszystkich członków konieczne.

Zarząd.

Towarzystwo nauczycieli i nauczycielek W. M. Gdańska i okolicy odbędzie posiedzenie dn. 20 stycznia w gmachu Gminy Polskiej o godzinie szóstej.

Porządek dzienny: 1. Komunikaty zarządu; 2. Sprawy szkolne — referent p. rektor Michna; 3. Wolne głosy.

Roczne walne zebranie Tow. śpiewu „Lutnia“ w Gdańsku odbędzie się w czwartek, 18 bm. o godz. 1/8 wieczorem w Domu św. Józefa na parterze. Na porządku obrad m. .: sprawozdanie zarządu z zeszłorocznej czynności, wybór nowego zarządu, sprawa zabawy karnawalowej i zjazdu związkowego w Toruniu. Wobec ważności obrad przybycie wszystkich członków czynnych i nieczynnych konieczne. Zarząd.

Walne zebranie Tow. gimn. „Sokół“ odbędzie się nie 20 bm., lecz dopiero w sobotę, 27-go bm. o godz. 8 wiecz. w auli gimnazjum polskiego przy Petershagen. Zarząd.

Baczność Sokol! Ćwiczenia dla oddziału żeńskiego odbywają się we wtorek, dla oddziału męskiego w piątek od godz. 7 do 9 wieczorem w Ćwiczni przy Kehrwieregasse. Naczelnik.

Baczność Handlowcy! Podajemy niniejszem wiadomości, że pierwszy kurs stenografii polskiej systemu Gabelsbergera-Polińskiego pod kierownictwem p. Kisera, stenografa Agencji Wschodniej, rozpocznie się 23-go stycznia o godz. 1/2 do 8-mej w biurze Związku, Poggenpuhl 11. Zgłoszenia na ten kurs i zapisy będą przyjmowane w tymże dniu na tejże lekcji. Zarząd.

Baczność „Moniuszko“! Lekcje śpiewu odbywają się obecnie co środę o godz. 1/8 wieczorem w auli gimnazjum polskiego przy Petershagen. — Wobec bliskiego występu z uroczystości otwarcia „Biblioteki okręgowej“ przybycie wszystkich członków konieczne. Zarząd.

Wrzeszcz. Lekcje „Cecylii“ odbywają się stale w środy o godz. 7 1/2 wiecz. w b. koszarach telegrafistów. Zarząd.

Sidlice. Koło śpiewacze „Harmonja“ obchodzi dnia 21 stycznia r. b. swą pierwszą rocznicę założenia połączoną z wieczorkiem w sali p. Steppuhn, ul. Kartuska Nr. 27. Na Program składają się: Występ Koła śpiew. „Harmonja“, (chór miesany), kuplety, oraz wesoła komedia ze śpiewami Hr. Aleks. Fredry p. t. „Piosenka Wujaszka“. Po przedstawieniu odbędzie się zabawa taneczna. Całą Polonię W. M. Gdańska uprasza się o łaskawe przybycie i poparcie tego młodego a ruchliwego Koła. Zarząd.

Oliwa. W sobotę, dnia 20 stycznia 1923 r. odbędzie się w Oliwie w refektarzu o godz. 7 1/2 wieczorem wiec w sprawie szkoły polskiej w Oliwie. Prosimy o jaknajliczniejszy udział wszystkich Rodaków Polaków, w pierwszym rzędzie Rodziców, którzy dzieci swe zamierzają posyłać do szkoły polskiej. Rada Ludowa w Oliwie.

Oliwa. Następne zebranie Rady Ludowej w Oliwie odbędzie się jak zwykle w środę, dnia 24 b. m. o godz. 8 wiecz. u p. Minikowskiego przy ul. Rosengasse. W sobotę zebranie odbędzie się nie może z tego powodu, iż w tymże dniu jest wiec w sprawie szkoły polskiej w Oliwie. Komplet członków pożądan.

Zarząd Rady Ludowej w Oliwie.

Sopot. Walne zebranie Tow. gim. „Sokół“ odbędzie się w czwartek, dnia 18 b. m. o godzinie 7 1/2 wieczorem w Eden-Hotel. Wskutek bardzo ważnych spraw, przybycie wszystkich członków poządane. Goście mile widziani. Czolem! Zarząd.

Tczew. Kapela „Moniuszko“. Lekcje muzyki odbywają się regularnie w każdy wtorek i piątek od godz. 7 1/2 wiecz. w Hali Pomorskiej. bycie z powodu rozpoczęcia śpiewu do „Jaselek“ konieczne. Zarząd.

Nakładem Zjednoczonych Wydawnictw Pism Polskich w Gdańsku Sp. z o. p. Drukarni Gdańskiej A.-G. w Gdańsku. Redaktor odpowiedzialny Wilhelm Grimsman w Gdańsku. Redaktor naczelny Władysław Zabawski.

WEGIEL

dostarczamy wagonowo wszelkich gatunków w dowolnych ilościach do fabryk, majątków, zakładów przemysłowych, właścicieli wili i mieszkań prywatnych

Towarzystwo Transportowo Handlowe „HANDLOTRANS“

Oddział w Tczewie, ul. Nad Wisłą 1, telefon 341.
Oddział w Gdańsku, ul. Hailigo Geistgasse 52. 20

Kuhnert & Cie. Sp. z ogr. por.

makler-dewiz 7527

Holzmark Nr. 5 Gdańsk Tel. 1116, 5165, 5175

Związek Handlowców w Poznaniu, filja w Gdańsku, Zjednoczenie Zawodowe Pracowników Handlowych Przemysłowych i Biurowych. Biuro znajduje się przy ulicy Poggenpuhl

	17 1/2	16. 1.
Pszenica na maj	119, ⁵ / ₈	121,50
" na lipiec	113 ¹ / ₄	114,37
Kukurydza na maj	73 7/5	74,12
" na lipiec	73, ⁵ / ₈	73,87
Owies na maj	45,25	45,87
" na lipiec	42,50	42,87
Zyto na maj	85, ¹ / ₂	90,00
" na lipiec	85, ¹ / ₂	85,75
Smalec na styczeń	11, 17 ¹ / ₂	11,30
" na marzec	11, 21 ¹ / ₂	11,40
Boczek na styczeń	10,87 ¹ / ₂	11,00
Slonina cena najniższa	10,50	10,75
" najwyższa	11,50	11,50
Lekkie świnię cena najniższa	8,25	8,35
" najwyższa	8,50	8,60
Ciężkie świnię cena najniższa ..	7,90	8,50
" najwyższa ..	8,10	8,30
Dowóz świń do Chicago	21 000	30 000
Dowóz świń na zachód	120 000	135 000

Znawcy żądają Kühnego!

Teatr Miejski Gdańsk

Dyrekcja: Rudolf Schaper.

Dziś, w czwartek, 18 stycznia br. o godz. 7 wiecz.

Bilety stałe D 1. Bilety stałe D 1

Die Siebzehnährigen

Sztuka w 4 odsłonach Max Dreyer.

Inscenizacja: Heinz Brede. Insp.: Emil Werner.

Osoby znane. Koniec o godz. 10

W piątek, 19 stycznia, o godz. 7 wiecz. Bilety stałe E 1. Nowo wzięzione. **Die Entführung aus dem Serail.** Komiczna opera.

W sobotę 20 stycznia, o godz. 2 1/2 po poł. Małe ceny! **Sneewittchen.** Wiecz. o godz. 7. Bilety stałe A 2. Poraz pierwszy: **Der Landstreicher.** Poemat dramatyczny. Następnie **Herzwunder.**

W niedzielę, 21 stycznia o godz. 2 1/2 po poł. Małe ceny: **Sneewittchen.** Wiecz. o godz. 6 1/2 Bilety stałe nieważne. **Der Ring des Nibelungen.** Przedstawienie operowe Richarda Wagnera. 1 dzień: **Die Walküre.**

Pośredniczymy w kupnie i sprzedaży majątków miejskich i ziemskich oraz fabryk, tartaków, młynów, maszyn i obiektów leśnych
Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe
„INWALIDA”
zrzeszenie inwalidów i zdemobilizowanych wojskowych
Toruń, ul. św. Ducha 12 Telef. 473 102

Wapno

w dobrym gatunku dostarcza
Tow. Akc. „Materiał Budowlany”
w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 23.
adr. telegraf. „Mabu”.

G. Plaszke nast. właśc. Fr. Bieński
Jubiler
Gdańsk, Goldschmiedegasse 5

Wielki skład zegarów ściennych, kieszonkowych i reperacje. Srebrna i złota biżuteria. Pierścienie wszelkiego rodzaju. Łańcuszki etc. 22

Dzielnego zecera-korektora

potrzebuje natychmiast
Drukarnia Gdańska,
Stadtgebiet 12. (120)

wspólnika

czynnego lub cichego z 40—50 mil. mk. niem. do przedsiębiorstwa fabrycznego w Gdańsku. Zgłoszenia przyjmuje księg. „Ruch” Gdańsk, Kasz. Rynek 21 pod nr. 116.

Biegłych

zecerów maszynowych (linotypistów)

przyjmie zaraz 114
Drukarnia Gdańska, Stadtgebiet 12.

Poszukujemy natychmiast lub później:

dzielnych handlowców
na stanowiska samodzielne, oraz
buchalterów (buchalterek)

Reflektuje się tylko na sily pierwszorzędne z dłuższą praktyką handlową.

POMORSKI HURT ROLNY T. Z. O. P.
Zgłoszenia tylko pisemne z odpisem świadectwa na ręce p. Jeskiego, dyrektora Pomorskiej Izby Rolniczej w Toruniu. (95)

Ellerman's Wilson Line Ltd., Hull

Regularny ruch pasażerski pośpiesznymi parowcami
Gdańsk-Hull — Hull-Gdańsk 110

Pierwszorzędna kuchnia par. „Kowno” Telegraf bez drutu

z Gdańska-Nowogopuortu w sobotę, dnia 20 stycznia 1923 r.

O zgłaszanie pasażerów i frachtów uprasza:

Ellerman & Wilson, Lines Agency Cop. Ltd.

Telegramy: „Wilsona Danzig”, Gdańsk, Grosse Gerbergasse 11-12. Telefon: 2849 i 6457.

Hotel Continental
Stadtgraben 67 Gdańsk Telef. 680-3450
Naprzeciw dworca kolejowego

Drobne ogłoszenia w Gazecie Gdańskiej
mają powodzenie!!!

Jeneralna Agencja Przemysłowo-Handlowa oraz Komisowy Dom Zleceń

Karol Szewczyński
Telefon 138-01 WARSZAWA Trębacka 2 m. 3

Dostarcza w kraju i na eksport:

Szkło okienne wszelkich gatunków.
Terpetynę, smołę drzewną, dziegieć.
Drzewo budowlane i opałowe.
Klepek! dębowe i podkłady kolejowe.
Śmiegi lniane i mączkę kartoflaną,
Gęsi żywe i bite — w ładunkach wagonowych i częściowych.

Poszukuje do kupna:

Kalafonję francuską i amerykańską.
Mydło do prania zagraniczne.
Łój dla mydlarzy — chemikalje.

Solidne firmy proszone są o składanie ofert. 13

Masażystka, 117

pielęgniarka chorych, może się zająć gospodarstwem u jednej osoby. Włada językiem polskim, rosyjskim i niemieckim. Zgłoszenia przyjmuje „Ruch” Kasz. Rynek 21 pod nr. 2058.

Handlowiec

z branży włókienniczej i kolonialnej z siedmioletnią praktyką, wykształceniem gimnazjalnym, z dobrymi referencjami, poszukuje odpowiedniej posady. Zgł. przyjmuje adm. „Gaz. Gd.”, pod nr. 119

Biegła

książkowa-korespondentka

potrzebna od zaraz.

Zgłosz. przyjmuje pod Nr. 1 „Gazeta Gdańska”, Stadtgebiet 12. 1

Żaden sklep skutkiem czego najtańszy zakup!

8 tanich dni sprzedaży 8
z powodu braku pomieszczenia 8

aby osiągnąć miejsce na nowe towary. Ponieważ zawarłem wielkie korzystne umowy, oddać mogę wszelkie towary bezkonkurencyjnie tanio sprzedać.

Aby umożliwić każdemu zakup taniej sztuki, oddaję wszelkie towary

na spłatę ratami 10% rabatu (118)

Raglany męskie pierwsz. gatunek i najlep. wykończone, 54000, 45000, 38000, 25000, 18000

Ubrania męskie modne fasony, nadawczych wzorów, 10000, 62000, 54000, 35000 21000

Berliner Konfektions-Vertrieb

tylko Alstättischer Graben 109, i piętro, przy Holmarkt.

Najlepsze przedsiębiorstwo piętrowe z systemem rabatowym dla lepszej garderoby męskiej.

Polecamy ze składnic naszych w Grudziądzu resp. w Katowicach

wagonowo i w mniejszych ilościach do natychmiastowej dostawy: podkowy górnośląskie Nr. 0-3, podkowy bielskie Nr. 0-2, blachę, bednarkę, żelazo płaskie. okrągłe, siarczan amonowy, azotniak wapna, tomasynę, lepnik dachowy, smołę, cement i wapno

zarazem możemy oddać miesięcznie do 100 wagonów węgla górnośląskiego, koksu oraz brykietów węglowych.

Dostarczamy z naszych składnic powyższe artykuły tylko w ilościach przeznaczonych dla hurtu. — Najkorzystniejsze źródło zakupu dla cegielni — kupców — fabrykantów i kowali. (115)

Pomorski Dom Handlowy L. E. Hanczewski i Ska.
Tel. 673. Grudziądz, (Pomorze) ul. Toruńska 10, Tel. 673.

Przyjmujemy zlecenia na dostawę

wzamian za zboże gotowe i kredytowane,

saletry chilijskiej

saletry „Norge”

superfosfatu i

żużli Thomasa

Szczegóły na żądanie.

Poznański Bank Ziemian Tow. Akc. w Poznaniu
Oddział Rolniczo-Handlowy

Filja w Grudziądzu ul. Józefa Wybickiego 25.
Adr. telegraf. „Ziemia” 98 Nr. Telef. 795—895

Poszukuję posady

Kancelistki

znam język polski, rosyjski i ukraiński. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia do Księgarni „Ruch” Kaszub. Rynek 21 pod L. K. 109.

Wypróbujcie Krajowe Hacele „PODKOWA”
Sosnowiec, Wiejska 5 7906

Materiały
na ubrania męskie

Materiały
na palta

Materiały

na k o s t j u m y na jesień i na zimę polecają jeszcze po niskich cenach

Frost & Miedtke

obecnie 4. Damm Nr. 7

róg Häkergasse, w pobliżu Hali Targowej. (Sklep). (12)

Nawet najdalsza droga do mnie opłaci się bardzo!

Nie sprzedawajcie zatem za bezcen gdzieindziej, kupujcie bez targu i płaćcie zawsze najwyższe ceny dzienne za

Złote zegarki } za gram do 300 m. Srebrne pierścienie } za gram do 15 Mk. Łańcuszki } 300 m. tom

Platynowe sztyfty do zębów } za gram 1200 Mk. kontakty } gram do 1200 Mk. sztyfty do palników } do 1200 Mk.

Szczekółki } za ząb 70-1200 m. Brylanty, zbiory monet

Chcę Państwo istotnie osiągnąć bardzo wysokie ceny, proszę się tylko zwrócić do 35

Lokalu zakupów złota
H. Damm 11, Sklep. — Bezpłatne fakswani